

Otizm ve Sosyal Gelişim: Tek mesele otizm mi?

Uzman Davranış
Analisti Tanyel Süzer

Alfabe Eğitim Dünyası
Mart Ayı Bülteni

2 Nisan Otizm Farkındalık
Günü Kutlu Olsun

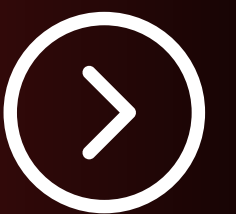

Otizm

Otizm tanısının kriterlerinden biri etkileşimi başlatmak, başkalarının iletişim girişimlerine yanıt vermek, göz temasını sürdürmek, eğlenceyi paylaşmak, başkalarının sözsüz ipuçlarını okumak ve başka bir kişinin bakış açısını anlamak gibi sosyal gelişimdeki yetersizliklerdir. Erken müdahale programlarında otizmin temel yetersizlik beceri alanları olan eşleme, taklit etme ve yönergeleri yerine getirme becerileri çalışılırken, ortak dikkat gibi sosyal gelişim becerileri göz ardı edilmemeli, öğretim planlarında sözlü ya da sözsüz ifade edici dil ile oyun becerilerine mutlaka yer verilmelidir.

www.alfabeegitim.com

Çocukların akranlarıyla bir araya gelmeye başladığı kreş, anaokulu ortamlarında, sahip oldukları uyumsal beceriler akranları tarafından kabul edilmelerini belirlemektedir. Sözel yönergelere uyabilme, tek başına ve grupta çalışabilme, sıra bekleyebilme, paylaşabilme, sorumluluk alabilme gibi beceriler günlük yaşamda başkalarıyla ilişkileri kurabilmek ve geliştirmek için gereklidir (Çorbacı Oruç, 2008). Sosyal iletişimin başkalarını anlama, kendini başkasının yerine koyma ve diğer insanların bakış açılarını, duygularını, niyetlerini anlamak gibi daha karmaşık ve soyut pek çok sosyal beceriyi öğrenememeleri, otistik çocukların toplumsal ortamlarda yaşadıkları sosyal etkileşim sorunlarının temelini oluşturur (Plimley ve Boven, 2007). Otistik çocuklar evde, okulda ve diğer toplumsal ortamlarda güçlü-olumlu akran etkileşimi kuramadığından genellikle nörotipik akranlarıyla paylaşımları azalmakta, bu süreç çocukların sosyal dışlanmasıyla sonuçlanmaktadır (Güven ve Vuran, 2015).

www.alfabeegitim.com

ALFABE
Eğitim Dünyası

Özellikle sosyal gelişim alanındaki yetersizliğin zayıf akademik başarı, sosyal başarısızlık ve akran reddi, kaygı, depresyon ve diğer olumsuz sonuçlar gibi daha zararlı sonuçların gelişmesine yol açabileceği göz önüne alındığında (Bellini, 2009), son 30 yılda giderek daha erken dönemlerde otizmin teşhis edilebilmesine bağlı olarak dil gelişimini ve sosyal beceri eksikliklerini hedef alan oldukça etkili erken yoğun davranış müdahale programları geliştirildiği görülmektedir (Neimy ve diğ., 2017). Çocukların sosyal becerileri geliştiğinde; (1) akranlarıyla iletişim başlatabilir, (2) konuşmayı nasıl devam ettireceğini bilebilir, (3) iletişim sürecinde sıra alır ve aktif bir şekilde dinleyebilir ve (4) akranlarıyla oyun oynarken kurallara uygun, kibar, sabırlı davranabilir ve eğlenir.

www.alfabeegitim.com

ALFABE
Eğitim Dđnyası

**Okul, otistik çocukların
nđrotipik akranlarıyla bir
arada olarak sosyal
geliřimlerini desteklemek
için son derece önemli
olmakla birlikte bazı
nđrotipik çocukların, özel
gereksinimli çocukların
z güvenlerini yıkıcı alay,
zorbalık, aşağılama ve
reddetme gibi tutumlar
sergiledikleri gerçeđi göz
ardı edilmemelidir.**

www.alfabeegitim.com

İzin almadan sarılmak, kokulara hassasiyeti olan çocuğun insanlara yaklaşım izinsiz omzunu, boynunu koklamaya çalışması gibi davranışlar sosyal olarak kabul edilemeyeceği için otistik çocuklara erken çocukluk döneminden itibaren kurallar öğretilmelidir. Sosyal mesajları yakalayamadığında, ilgi alanlarıyla ilgili konuşma konusunda ısrarcı olduğunda otistik çocuklar akranları tarafından "aptal, garip, şizofren, deli" gibi ayrımcı hakaretlere maruz kalması söz konusu olabilmektedir. Bu açıdan bakıldığında da otistik çocukların dinleme, beden dilini anlama becerileri geliştirilmeye çalışılmalıdır. Ancak nörotipik çocukların da farklılıklara saygı göstermeyi, yetersizlikleri kabul etmeyi öğrenip öğrenmediğinden emin olunmalıdır. Ülkemizde toplumun davranış biçimleri gözlemlendiğinde teoride herkesin bildiği sıra beklemek, nezaket ifadelerini kullanmak, başkalarının duygularına uygun davranmak gibi sosyal becerilerin yaygın olmadığını söylemek yanlış olmayacaktır. Bu sebeple, otistik çocuklara kalıplaşmış sosyal beceri kuralları dayatılırken toplumun diğer kesiminin bu sosyal becerilerden muaf olması adil değildir. Sadece özel eğitim desteğine gereksinim duyan otistik çocuklara değil, nörotipik çocuklara da hem ebeveynleri hem de okulda öğretmenleri tarafından sosyal beceriler konusunda eğitim verilmesi, gözlenmesi ve doğru ve yanlış davranışlarına ilişkin uygun geribildirimler sunulması zorbalıktan uzak bir sosyal yaşam için gereklidir.

www.alfabeegitim.com

+90 531 728 58 28
+90 538 206 26 48

rehabilitasyon
dünyası

www.alfabeegitim.com